

1. Η ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΜΠΑΙΝΤΕΝ ΑΛΛΑΖΕΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 09/01/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 09/01/2021

Σελίδα: 3

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΥ

Η προεδρία Μπάιντεν αλλάζει σημαντικά τα δεδομένα

Στο ξεκίνημα της θητείας του, ο πρόεδρος Μπάιντεν θα διαθέτει ήδη τη μεγαλύτερη εμπειρία εξωτερικής πολιτικής από οποιονδήποτε προκάτοχό του μετά τον πατέρα Τζορτζ Μπους. Ο υποψήφιος υπουργός Εξωτερικών Μπλίνκεν είναι φιλευρωπαϊός, ευρωατλαντιστής και γαλάφωτος. Ωστόσο, ο τραμπισμός είναι παρών κι η αμερικανική κοινωνία πολωμένη, ενδοστρεφής και αντίθετη σε διεθνείς στρατιωτικές εμπλοκές. Προτεραιότητα της διοίκησης Μπάιντεν θα είναι η οικονομία κι η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Τούτων λεχθέντων, η προεδρία Μπάιντεν αλλάζει σημαντικά τα δεδομένα από τη διακυβέρνηση Τραμπ. Ξεκινά η επίσημη διαδικασία ανοικοδόμησης της αμερικανικής ηγεσίας στους διεθνείς πολυμερείς οργανισμούς (ΟΗΕ, ΠΟΕ, ΠΟΥ) και τις διεθνείς συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων Συνθήκης του Παρισιού για το Κλίμα, συμφωνιών για τον αφοπλισμό και πυρηνικής συμφωνίας του Ιράν. Η κυβέρνηση Μπάιντεν θα επιστρέψει στη στενή συνεργασία με την ΕΕ, εστιάζοντας στις κοινές αξίες και στην προώθηση μιας διεθνούς συμμαχίας των δημοκρατιών. Η αποκατάσταση του ρόλου της διπλωματίας, αντίθετα με την επιθετική αλαζονεία του «America First», θα επιδιώξει την ανοικοδόμηση της «ήπιας ισχύος» που εξανεμίστηκε στην περίοδο Τραμπ. Θα επιδιώξει επίσης να ανακτήσει την εμπιστοσύνη των συμμάχων και να τους πείσει ότι το 2016-20 ήταν μια παρέκκλιση, αντιμετωπίζοντας τις εύλογες ανησυχίες για μια επιστροφή του τραμπισμού το 2024.

Η κυβέρνηση Μπάιντεν θα ξεχωρίσει το Βερολίνο (και όχι το Παρίσι) ως τον στενότερο εταίρο της στην ΕΕ – παρά τη διάσταση απόψεων σε ό,τι αφορά Ρωσία (Nord Stream II) και Κίνα. Η εκλογή Μπάιντεν αναβιώνει ήδη τον παραδοσιακό ευρωατλαντισμό του γερμανικού πολιτικού κατεστημένου. Σε ό,τι αφορά την Τουρκία και την Ανατολική Μεσόγειο, η κυβέρνηση Μπάιντεν θα επιδιώξει να συντονίσει τις ενέργειές της με τους ευρωπαϊούς εταίρους της. Περιμένουμε επομένως μια αναδιάρθρωση της γαλλογερμανικής ισορροπίας υπέρ του Βερολίνου, που με τη σειρά της θα κινητοποιήσει το Παρίσι σε αναζήτηση συγκλίσεων με την Ουάσινγκτον για την προώθηση των γαλλικών συμφερόντων, ιδίως στη Μεσόγειο. Αναμένουμε επίσης μια υπερατλαντική ώθηση στη γερμανική προσέγγιση της «δέσμευσης» (engagement) της Τουρκίας (σε αντίθεση με την πιο επιθετική γαλλική προσέγγιση της «αναχαίτισης» - containment), στην οποία η Ουάσινγκτον και το Βερολίνο φαίνεται να συμφωνούν. Ο Μπάιντεν θα ενισχύσει επίσης το ΝΑΤΟ, ασκώντας πίεση στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να αυξήσουν τις εισφορές τους και ενδυναμώνοντας τους δεσμούς με τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης εναντίον της Ρωσίας.

Όμως, ούτε οι αποκλίσεις συμφερόντων ΗΠΑ - ΕΕ πρέπει να αγνοηθούν, ούτε το μέγεθος της αλλαγής που μπορεί να επιφέρει η διοίκηση Μπάιντεν πρέπει να υπερεκτιμηθεί. Πράγματι, στην εξωτερική πολιτική ο πρόεδρος απολαμβάνει εκτεταμένες εξουσίες. Ωστόσο, θα πρέπει να συνεργαστεί με τη Γερουσία. Κρίσιμες εδώ είναι οι επαναληπτικές εκλογές στην Τζορτζία για τη Γερουσία, στις 5 Ιανουαρίου 2021. Εάν οι Δημοκρατικοί κερδίσουν

και τις δύο έδρες, το Κογκρέσο θα τεθεί υπό τον έλεγχο τους, χάρη στην καθοριστική επί ίσοψηφίας ψήφο της αντιπροέδρου Χάρις στη Γερουσία. Αυτό θα καθορίσει την ικανότητα της εκτελεστικής εξουσίας να προωθήσει την πολιτική της σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του κλίματος. Το σχέδιο «Αγοράστε αμερικανικά» του Μπάιντεν θα δημιουργήσει ευρωπαϊκές ανησυχίες για ένα νέο κύμα προστατευτισμού. Το εμπόριο θα παραμείνει επίσης ένα πεδίο ευρωατλαντικής έντασης, καθώς οι ευρωπαϊκές Αρχές θα επιδιώξουν να εντάξουν τις ευρωπαϊκές εταιρείες στα μεγάλης κλίμακας πράσινα επενδυτικά σχέδια Μπάιντεν. Παρόμοιες εντάσεις θα προκαλέσει η μεταχείριση των αμερικανικών τεχνολογικών κολοσσών (GAFA) όσον αφορά προστασία του ανταγωνισμού και φορολογία, όπου η ΕΕ επιδιώκει μια αυστηρότερη στάση. Ο ατλαντισμός του Μπάιντεν δεν αναμένεται να αντι-

REUTERS/JIM BOGGS

Ο Τζο Μπάιντεν και η Κάμαλα Χάρις μετά των συζύγιό τους και του επιτελείου τους γιορτάζουν τη νίκη τους επί των Ντόναλντ Τραμπ και Μάικ Πενς στις πρόσφατες προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ τον Νοέμβριο

Η κυβέρνηση Μπάιντεν θα ξεχωρίσει το Βερολίνο (και όχι το Παρίσι) ως τον στενότερο εταίρο της στην ΕΕ – παρά τη διάσταση απόψεων σε ό,τι αφορά Ρωσία (Nord Stream II) και Κίνα. Η εκλογή Μπάιντεν αναβιώνει ήδη τον παραδοσιακό ευρωατλαντισμό του γερμανικού πολιτικού κατεστημένου

στρέψει τη φθίνουσα σημασία της Ευρώπης για τις ΗΠΑ. Άλλωστε, ο Ομπάμα ήταν που έστρεψε τις ΗΠΑ στην Ασία (Asia pivot). Η αντιμετώπιση της Κίνας θα παραμείνει κύρια πρόκληση εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, με ευρεία διακομματική στήριξη του Κογκρέσου. Η ΕΕ θα προσεγγίσει την κυβέρνηση Μπάιντεν, επιδιώκοντας παράλληλα να μετριάσει τη σκληρή αντικειμενική πολιτική της. Η ψυχροπολεμική αντιμετώπιση του καθεστώτος Πούτιν (η οποία χρεώνεται επίσης τον κυβερνοπόλεμο υπέρ του Τραμπ) θα εντείνει την ανταπαλότητα με τη Ρωσία, επηρεάζοντας τη στάση των ΗΠΑ στα μέτωπα όπου η Ρωσία επιδιώκει να ασκήσει επιρροή.

Η κυβέρνηση Μπάιντεν δεν είναι πιθανό να αντιστρέψει δραματικά την αποχώρηση των ΗΠΑ από τη Μέση Ανατολή, η οποία είχε επιταχυνθεί υπό τον Τραμπ. Η αποχώρηση αυτή διευκολύνεται από την αυξανόμενη ενεργειακή αυτάρκεια των ΗΠΑ και τη βελτίωση των σχέσεων του Ισραήλ με αυξανόμενο αριθμό αραβικών κρατών. Ωστόσο, η καταπολέμηση της ισλαμικής τρομοκρατίας θα παραμείνει προτεραιότητα και αντικείμενο στενής συνεργασίας με την Ευρώπη. Η πολιτική Μπάιντεν προς την Τουρκία θα είναι αυστηρότερη και συνεπέστερη, σε σύγκριση με την αλληγορσάλλη συναλλακτική σχέση Τραμπ με τον Ερντογάν. Ωστόσο, η Τουρκία εξακολουθεί να θεωρείται χώρα στρατηγικής βαρύτητας για τις ΗΠΑ, μια περιφερειακή δύναμη απαραίτητη για την αντιστάθμιση της ρωσικής επιρροής, ένα μέλος του ΝΑΤΟ που η Δύση δεν επιτρέπεται να χάσει έναντι της Ρωσίας ή της Κίνας, και αυτό θα πιέζει τη Δύση για μεγαλύτερη ανοχή στις παρασπονδίες της Τουρκίας. Η Realpolitik είναι συνεπώς πιθανό να υπερικισθεί έναντι της αντιπαθείας του Μπάιντεν προς τις αυταρχικές μεθόδους του Ερντογάν.

Ταυτόχρονα, η διοίκηση Μπάιντεν θα εμβαθύνει περαιτέρω στη σχέση με την Ελλάδα που αναπτύχθηκε τα τελευταία χρόνια, σε μια σειρά τομέων από την ενέργεια και την άμυνα έως τις αμερικανικές επενδύσεις και την αναχαίτιση της επέκτασης των κινεζικών επενδύσεων. Η στρατηγική σημασία της Ελλάδας έχει αυξηθεί παράλληλα με τον απρόβλεπτο χαρακτήρα του καθεστώτος Ερντογάν, μεταξύ άλλων, και ως εφεδρική επιλογή για τις αμερικανικές βάσεις σε περίπτωση που οι σχέσεις με την Τουρκία εκτροχιαστούν. Οι ΗΠΑ, σε συντονισμό με την ΕΕ, θα ήταν έτοιμες να αναλάβουν μεσολαβητικό ρόλο σε περίπτωση κλιμάκωσης μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας.

Τελευταίο ζήτημα είναι το μέλλον των αμερικανικών στρατευμάτων στη Συρία, στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν και σε άλλα σημεία συγκρούσεων. Ο πρόεδρος Τραμπ επιχείρησε να επαναπαύσει τον μέγιστο αριθμό στρατιωτών, αποβλέποντας σε εγγύωρια πολιτικά κέρδη. Τόσο η Ευρώπη όσο και οι λιγότερο φιλικές οντότητες (από τον ISIS και τη Ρωσία έως την Τουρκία και την Κίνα) θα αναζητούν σημάδια στρατιωτικής απεμπλοκής των ΗΠΑ, έτοιμα να καλύψουν το κενό.

Ο Γιώργος Παγουλάτος είναι καθηγητής Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Οικονομίας στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και γενικός διευθυντής του ΕΙΛΙΑΜΕΤ